

Trumpi müür ja kliima soojenemine

Sel aastal on USAd matnud külma-, mullu suvel aga kuumalained. Mis on küll põhjuseks?

AIN KALLIS

klimatoloog

Protesteerijad on USA-Mehhiko piiritarale lisanud liblikaid.

FOTO: Shutterstock

Äkki on isepäine president kogu selle kupatuse kokku keeranud? Äkki on ilmakatastroofide põhjuseks kurikuulus kõrge müür, mis äsja ei lasknud Mehhikost sooja õhku põhja poole suunduda? On juba tõemeeli diskuteeritud, et mis juhtub veel siis, kui too lõunatara täiesti valmis saab...

Antropogeensete kliimamuutuste üle on aru peetud juba sajandeid. Näiteks arutati 1869. aastal ajakirjas Scientific American, kas hulk uusi raudteid on viinud preerias suviste vihmade tugevnemiseni. Üks preester leidis omakorda, et alates Antillide saarestiku koloniseerimisest on orkaanide arv sealkandis tunduvalt sagenenud.

Järgmisel sajandil tuli teadlastel elanikele selgitada, et raadioaparaatide levik ei saa kuidagi põhjustada vihmahoogude intensiivistumist.

Müür, mis muutis maailma

On siiski olnud ka müür, mis mõjutas kliimat, küll poliitilist – see oli Berliini müür aastail 1961–1989, külma sõja kehtetus. Kui too tara takistas inimeste väljavoolu, siis piirimüür USA ja Mehhiko vahel peaks peatama sissevoolu lõunast... Valdav osa Ühendriikide Kongressist peab Trumpi plaani mõttetuks raharaiskamiseks.

Veelgi absurdsemaks ideeks nimetasid sealsed meteoroloogid Temple'i Ülikooli füüsikaprofessori Rongjia Tao ettepanekut ehitada nn tornaadoalleele jäävatesse osariikidesse kolm üle saja miili pikkust ning 300 meetri kõrgust tara.

Kujutage nüüd ette müüri, mille kõrgus võrdub Tallinna teletorni omaga ja pikkus poole Eestiga! Muide, professor Tao on pärit Hiinast, kus laialdastel tasandikel asuvad pikad madalad mäeahelikud, õigemini kõrgustikud, mis pidavat teadlase arvates tõkestama põhjast külmade ning lõunast saabuvate soojade niiskete õhumasside kohtumist, seega tornaadode teket.

Taoliste looduslike müüride efektiivsuse tõestuseks esitas Tao andmed pööriste esinemissagedusest 2013. aastal – USAs 803 tornaadot, Hiinas vaid kolm! (Teadmiseks: aastas möllab Hiinas keskmiselt 108 pöörist...)

USA klimatoloogid väidavad samas, et hiiglaslikud müürid mõjutavad mõnevõrra küll tuulte liikumist kesktasandikel, oluliselt mitte aga tornaadode teket. Rääkimata mingi poolelioleva piiriaia toimest õhumasside liikumisele.

Isegi põrgu külmus ära!

28. jaanuaril säutsus president Trump: “/.../ Isegi ilusas Keskläänes on tuulekülma –60 kraadi (–51 °C), külmem kui iial varem! Mis põrgut on lahti globaalse soojenemisega?! Palun tule ruttu tagasi, me vajame sind!”

Palvet võeti kõrgemal pool kuulda ja külmalaine alanes...

Tugevad pakased ründavad Ühendriike pea igal kümnendil. Nende tee käib enamasti Kanadast lõunasse üle Suure Järvistu. Üks võimsamaid oli 1899. aasta veebruaris. Sellest ajast pärinevad väga paljud külmarekordid, nagu pealinn Washingtoni –26 °C, Nebraska osariigi –44° ja muljetavaldavad subtroopiliste osariikide omad nagu Florida –19 C° ja Louisiana –27 °C!

2014. aasta jaanuaris oli USAs külmem kui põhja- ja lõunapoolusel! Kui esimesel nabal mõõdeti 29 ja teisel 21 miinuskraadi, siis mitmes osariigis registreeriti üle kolmekümne kraadist pakast. Chicago sai isegi uue hüüdnime – Chiberia (Chicago pluss Siberia). Pea täiesti külmus ära isegi Niagara juga – asi, mida olevat üldse juhtunud vaid aastail 1848 ja 1912. (See loodusime kippus ka tänavu tarduma.)

Millest on tingitud säärased tugevad külmalained? Põhjamaade ilmastikku mõjutavad tegelikult päris paljud kliimanähtused, näiteks polaarpööris, arktilised võnked (arktiline ostsillatsioon), Rossby lained, jugavoolud jne.

Polaarpööris on tohutu vastu kellaosuti suunda pöörlev madalrõhkkond pooluse ümber. Selle tugevus muutub pidevalt. Kui polaarpööris on, nagu klimatoloogid ütlevad, nõrk, tekivad temas suured sopistused, mis võivad külma arktilist õhku viia kaugele lõunasse, samuti sooja põhja suunas. Nagu tänavu.

Sellised külmalained on maakera kliima normaalsed kõikumised. Mitte iga kord ei järgne tugevale pakasele Põhja-Ameerikas kuumalaine Venemaal, nagu see oli 2010. aastal.

Ja mitte iga külmalaine puhul ei lähe kirja rekordid Michigani osariigi linnakeses nimega Hell ehk Põrgu, nagu juhtus 2014. aastal.